

Nr 194.

Av herr **Lindhagen**, om koncession för förvärv av större mossar.

Rörande en annan speciell naturrikedom, som bör skyddas mot rovbrytning och skadlig exploatering, yttrades i en motion (nr 138), väckt år 1920 i första kammaren, följande:

»Från år 1900 härleda sig statsmakternas omedelbara omsorger att befordra tillgodogörandet av den rikedom, som ligger i mossarna; särskilt torvmossarna. Mången ser i dessa vår framtids stenkolslager. Jordbruksministern yttrade 1901 till statsrådsprotokollet, att få frågor voro av så mycken betydelse för vårt lands ekonomiska framtid som den om tillgodogörandet för industriella och kommunikationsändamål av den i landets torvmossar befintliga bränsletillgången. Det gällde därför, menade han, att med all kraft arbeta för undanröjandet av de tekniska och ekonomiska svårigheterna, som stode i vägen. Även 1902 års riksdag framhöll, huru som målet vore, att torven skulle bli ersättningsmedlet för stenkol och ved. Därigenom skulle landet, sade riksdagen, särskilt få en lättnad i den outhärdliga tungan att hämta bränsle från andra länder, vilket ock satte oss i ett farligt beroende. Det gällde sålunda att uppamma en omfattande torvindustri för tillverkning av bränntorv och torvkol samt framställande av tovströ.

Under det man sålunda går framåt i utnyttjandet av torvmossarna samt alltmer söker övervinna de tekniska och ekonomiska svårigheterna för tillverkningen, kommer slutligen den tidpunkt, när torvmossarna få ett spekulationsvärde. Denna tidpunkt har för övrigt länge sedan inträtt och spekulationerna äro i gång. Beaktandet av ett sådant förhållande gjorde sig gällande inom andra kammaren redan vid behandlingen den 13 april 1907 av en proposition om försäljning av en staten tillhörig torvmosse. Förslaget avsågs på sådan grund av kammaren efter votering.

Nödvändigheten av kontroll å besittningstagandet av landets skogs- och åkerbrukstillgångar samt deras skydd mot spekulation har tagit sig uttryck i norrlandslagstiftningen samt de regeringsberedningar, jordundersökningen och jordkommissionen, som tillsatts för att avgiva förslag till en dylik förbuds- och koncessionslagstiftnings utsträckande till övriga riket, ävensom i en begynnande skogsvårdslagstiftning.

En liknande omtanke måste givetvis ägnas torvmossarna, icke minst sedan landet nu fått pröva 'den outhärdliga tungan att hämta bränsle från andra länder'. Redan 1909 och sedan vid flera tillfällen väcktes

motion därom i andra kammaren, men dessa framställningar ledde icke till någon åtgärd. I Norge däremot, där man begynt syssla med jordfrågan senare än i Sverige, men kommit långt före särskilt ifråga om koncessionslagstiftning, har redan den 25 juli 1913 utfärdats en 'Lov om erhvervelse av større myrstrækninger'. Denna lag fordrar i vissa fall regeringens koncession för förvärv av äganderätt eller nyttjanderätt till mossmarker, som ensamt eller tillsammans med vad förvärvaren tidigare äger eller brukar av mossar inom samma 'herred' utgör mer än 35 hektar.

Ett litet svenskt uppvaknande spåras emellertid uti 4 § i lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag. Uti nämnda lagrum stadgas nämligen, att svenskt bolag eller svensk förening, även om lagens föreskrifter mot utländskt inflytande i bolaget eller föreningen ej fullgjorts, ändock kan förvärva 'mindre torvmosse'. Tillika stadgas, att såsom mindre torvmosse ej må anses torvmosse med en areal av mer än 25 hektar.

Av betydelse är ock föreskrifter, som betrygga torvens uttagande på sådant sätt, att ej den kvarvarande marken blir oduglig för skogsbörd och odling.

Till en början bör en provisorisk lag stiftas för att hindra förvärv under den närmaste tiden. Om statsmakterna äro besjälade av behovet, bör, såsom det förr i världen ibland tillgick, genom ett samarbete mellan lagutskottet och justitiedepartementet den nödiga lagtexten kunna åvägbringas under pågående riksdag, helst lagfrågorna nu blivit fördelade på två lagutskott.»

Frågan har ej förlorat sin aktualitet. Den väntar fortfarande på att bli omhändertagen med omtanke, innan det blir för sent.

Det hemställes,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t begära övervägande av en lagstiftning om koncession i erforderliga fall för förvärv av äganderätt och nyttjanderätt till större mossar.

Stockholm den 21 januari 1929.

Carl Lindhagen.

Innehåll:

	Sid.
Revision av skogsvårdslagen m. m.	1
Inmutningsrättens till malmfyndigheter ersättande med ett koncessionsystem	11
Statsvinstens från norrbottniska malmfälten omvandling i varaktigt produktivt kapital ...	19
Revision av vattenlagen	21
Expropriation av vattenkraft	25
Koncession för förvärv av större mossar	27